

Revision av länsstyrelser offentliga kontroll i livsmedelskedjan 2023

Resultat från Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets
revisioner av länsstyrelser

Denna titel kan laddas ner från: [Livsmedelsverkets publikationer](#)

Citera gärna Livsmedelsverkets texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovsmannens tillstånd att använda dem.

© Livsmedelsverket, 2024.

Författare:

Ann Rydin och Nathalie Evald.

Rekommenderad citering:

Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Rydin, A och Evald, N. 2024. S 2024 nr 02: Revision av länsstyrelsernas offentliga kontroll i livsmedelskedjan 2023. Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets samarbetsrapport. Uppsala.

S 2024 nr 02

ISSN 1104-7089

Omslag: Livsmedelsverket

Förord

Alla myndigheter inom EU som utför offentlig kontroll i livsmedelskedjan ska, för att säkerställa sin efterlevnad av lagstiftningen, se till att de blir reviderade. Revisionerna kan identifiera förbättringsområden, både nationellt och vid enskilda kontrollmyndigheter, samt bidra till ett bättre resursutnyttjande och en mer verkningsfull kontroll.

När det som i Sverige finns flera myndigheter som utför offentlig kontroll, och flera myndigheter som utför revisioner, behöver både kontrollsystemet och revisionssystemet samordnas. Det är av stor betydelse för den svenska livsmedelsproduktionens trovärdighet ur ett internationellt perspektiv att systemen är välfungerande.

I Sverige ansvarar länsstyrelserna för delar av den offentliga kontrollen i livsmedelskedjan och Livsmedelsverket och Jordbruksverket utför revision av dem. I denna rapport sammanställs resultatet av de revisioner och uppföljningar som utförts vid länsstyrelser under 2023. Det samlade resultatet ger en bild av länsstyrelsernas kontroll i livsmedelskedjan och kan bidra till en positiv utveckling.

Syftet med rapporten är att:

- öka kännedomen om hur länsstyrelsernas kontroll i livsmedelskedjan uppfyller lagstiftningens krav
- underlätta för regionala och centrala myndigheter att utveckla kontrollen
- informera om händelser i revisionssystemet under året.

Rapporten vänder sig främst till länsstyrelserna och de som på något vis arbetar med att stödja och utveckla revisionen och den offentliga kontrollen i livsmedelskedjan. Andra målgrupper är berörda departement, allmänheten och media.

Rapporten är skriven av Nathalie Evald, Djurkontrollenheten vid Jordbruksverket och Ann Rydin, Enheten för utvärdering och samhällsanalys vid Livsmedelsverket.

Jimmy Algotsson, Enhetschef
Enheten för utvärdering och samhällsanalys
Livsmedelsverket

Sophia Leijonwirth, Enhetschef
Djurkontrollenheten
Jordbruksverket

April 2024

Innehåll

1.	Sammanfattning	5
1.1	God planering, men brister i följsamhet och rapporter	5
1.2	Bristande uppföljning	5
1.3	Fortfarande ingen regelbunden kontroll för att upptäcka avsiktliga överträdelser ...	6
1.4	Revisionerna har ofta effekt	6
1.5	Revisionssystemet har utvecklats under året	6
2.	Bakgrund	7
3.	Genomförda revisioner	9
3.1	Revisioner den senaste femårsperioden	9
3.2	Revisioner 2023	11
3.3	Resultat av revisionerna 2023	12
3.3.1	Animaliska biprodukter	12
3.3.2	Foder	12
3.3.3	Djurhälsa inklusive smittskydd	13
3.3.4	Djurskydd.....	14
3.3.5	Livsmedel.....	14
4.	Revisionernas effekt på den offentliga kontrollen.....	17
4.1	Uppföljande revisioner 2023	17
4.1.1	Foder	17
4.1.2	Djurhälsa inklusive smittskydd	18
4.1.3	Djurskydd.....	18
4.1.4	Veterinärmedicinska preparat	18
4.1.5	Livsmedel.....	18
5.	Revisionssystemet under året.....	20
5.1	Samordning av Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets revisioner	20
5.2	Samrådsgrupp för revision	20
5.3	Nätverk för revisorer vid DG SANTE F	21
5.4	Oberoende granskning av revisionssystemet	21
6.	Slutsatser och analys	22
6.1	Revisorernas slutliga kommentarer	23

1. Sammanfattning

Under 2023 genomförde Livsmedelsverket och Jordbruksverket revision vid totalt sju länsstyrelser. Revisionerna utfördes inom områdena animaliska biprodukter, foder, djurhälsa, djurskydd och livsmedel. Revisionerna följde dels EU-kommissionens riktlinjer om revision, dels Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets gemensamma revisionsprogram.

1.1 God planering, men brister i följsamhet och rapporter

Generellt hade länsstyrelserna dokumenterade kontrollplaner och relevanta mål för kontrollverksamheten. På foder- och livsmedelsområdet hade de planerat enligt den nationella planeringen för foder och livsmedel, vilket var positivt. De flesta länsstyrelserna följde sina kontrollplaner, men några länsstyrelser hade under flera år inte utfört all planerad kontroll.

Över lag hade länsstyrelserna mallar och rutiner, men ibland följdes inte dessa, eller så behövde de uppdateras. Revisorerna föreslår att länsstyrelserna gemensamt ser över mallarna för kontrollrapporter. Rapporterna innehöll i vissa fall överflödiga information som inte var relevant. Det var inte heller alltid tydligt vad som kontrollerats och vad som utgjort en avvikelse. Om kontrollerna ska bli verkningsfulla är det viktigt att rapporterna är lätta att förstå, så att aktörerna kan åtgärda de avvikelser som länsstyrelserna upptäckt.

1.2 Bristande uppföljning

Alla länsstyrelser hade säkerställt att det fanns rättsliga befogenheter för att fatta beslut när de upptäckt avvikelser vid en kontroll. Det förekom dock att länsstyrelserna, i stället för att fatta ett formellt beslut, uppmanade den kontrollerade aktören att agera. Sådana uppmaningar framfördes antingen muntligt eller i kontrollrapporten, eller så gjordes överenskommelser under själva kontrollerna. Detta gör att aktören inte gavs någon möjlighet att överklaga. Revisorerna föreslår därför att länsstyrelserna gemensamt diskuterar hur de ska vidta åtgärder på ett rättssäkert sätt, så att alla aktörer i landet behandlas lika.

Länsstyrelserna följde vanligtvis upp avvikelser, men i några fall var de åtgärder som länsstyrelsen vidtagit inte tillräckliga för att se till att aktörerna åtgärdade avvikelserna. Några länsstyrelser följde endast upp de avvikelser som de bedömde som allvarliga. Därmed hade de inte säkerställt att kontrollerna var verkningsfulla i samtliga fall.

Liksom tidigare år fanns brister i länsstyrelsernas system för att verifiera att kontrollerna var verkningsfulla och för att upptäcka och åtgärda brister i den egna verksamheten.

Livsmedelsverket och Jordbruksverket vägledde olika inom vissa områden. Ett sådant område är åtgärder till följd av kontroll. Revisorerna anser att kontrollen skulle gynnas om de båda myndigheterna enades om gemensamma tolkningar och vägledningar.

1.3 Fortfarande ingen regelbunden kontroll för att upptäcka avsiktliga överträdelser

Ingen av länsstyrelserna utförde regelbundet kontroller för att upptäcka avsiktliga överträdelser, som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Denna kontroll ingick inte heller i kontrollplanerna. Samma brist noterades även år 2022. Länsstyrelserna behöver påskynda arbetet, med stöd från Livsmedelsverket och Jordbruksverket.

Liksom föregående år föranmälde länsstyrelserna nästan all planerad kontroll. Det ska de endast göra om det är nödvändigt och motiverat. Föranmälan kan försämra möjligheten att upptäcka vissa avvikelser, exempelvis avsiktliga överträdelser. Livsmedelsverket och Jordbruksverket vägledde olika om föranmälan, vilket gjorde länsstyrelserna osäkra på hur lagen bör tolkas.

1.4 Revisionerna har ofta effekt

Under 2023 genomfördes tolv uppföljande revisioner. De flesta av länsstyrelserna arbetade aktivt med att implementera sina åtgärdsplaner. Huvuddelen av rekommendationerna hade följts, även om några brister kvarstod. I ett fall var länsstyrelsen ovillig att åtgärda en brist.

1.5 Revisionssystemet har utvecklats under året

Under perioden 2019 till och med 2023 har Livsmedelsverket och Jordbruksverket genomfört revision vid alla länsstyrelser. Därmed har Sverige uppfyllt EU-kommissionens riktlinjer om att samtliga myndigheter bör revideras inom en femårsperiod. Revisioner inom området växtskyddsmedel är planerade. När dessa revisioner genomförts, har Sverige även uppfyllt riktlinjerna om att alla relevanta områden bör revideras.

Under 2023 fortsatte Livsmedelsverket och Jordbruksverket att samordna sina revisioner. De båda myndigheterna utarbetade gemensamma mallar, enades om gemensamma revisionsområden och genomförde tre gemensamma revisioner. Det innebär en tidsvinst för länsstyrelserna.

Revisionerna ska granskas av en oberoende part, och Sverige deltar i ett nordiskt samarbete om oberoende granskning. Under 2023 granskades de revisioner som utförts av Livsmedelsverket. Myndighetens revisionssystem bedömdes vara välutvecklat, systematiskt och riskbaserat, helt i enlighet med EU-kommissionens riktlinjer. I granskningen lyftes flera styrkor fram och två områden bedömdes som god praxis, det vill säga arbetssätt som är så bra att de bör spridas.

2. Bakgrund

Den offentliga kontrollen ska verifiera att aktörer uppfyller lagstiftningens krav inom livsmedel- och fodersäkerhet och följer bestämmelserna inom djurhälsa inklusive smittskydd, djurskydd, animaliska biprodukter, växtskydd och växtskyddsmedel. Kontrollen ska genomföras regelbundet och så ofta som det är lämpligt. Den ska vara riskbaserad, rättssäker och verkningsfull.

I Sverige utförs den offentliga kontrollen av flera myndigheter. Dessa är Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, länsstyrelserna, Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) och de kommunala kontrollmyndigheterna. Kontrollsystemet beskrivs närmare i Sveriges fleråriga nationella plan för kontrollen i livsmedelskedjan (NKP)¹.

Enligt artikel 6 i förordningen (EU) 2017/625² ska samtliga kontrollmyndigheter se till att de blir reviderade och vidta åtgärder till följd av resultatet. Dessa revisioner ska vara föremål för oberoende granskning, och utföras på ett öppet sätt.

Revisionen är en systematisk och oberoende granskning av att kontrollmyndigheterna har en planerad verksamhet, att planerna följs, samt att utförandet är verkningsfullt och lämpligt för att nå målen i förordningen. Syftet med revisionerna är också att förbättra kontrollen genom att identifiera styrkor och svagheter, både på enskilda myndigheter och i landet som helhet.

Livsmedelsverket och Jordbruksverket genomför revisioner av länsstyrelserna inom sina respektive områden enligt överenskommelser som träffats mellan dem och länsstyrelserna. Därutöver genomför DG SANTE F (EU-kommissionens kontor för hälso- och livsmedelsrevisioner och analys) revisioner av den offentliga kontrollens samtliga områden och myndigheter i Sverige, inklusive revisionssystemet.

Revisionerna planeras i ett flerårigt revisionsprogram. Risker för konsumenters och djurs hälsa, för konsumenten att bli lurad samt information om kontrollmyndigheternas verksamhet och tidigare revisionsresultat vägs in när programmet tas fram. Målet är att alla relevanta områden och myndigheter ska revideras under en femårsperiod. Vilka revisioner som ska genomföras under ett visst år fastställs i ett ettårigt program där det framgår vilka myndigheter som ska revideras inom vilka områden.

¹ se www.nkpwebben.se

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

Revisionerna utförs i enlighet med EU-kommissionens vägledning om revision³. De innefattar dokumentgranskning och intervjuer och kan inkludera en skuggkontroll, det vill säga ett moment där kontrollpersonalen vid den reviderade myndigheten utför en kontroll som revisionsgruppen iakttar och bedömer. Resultatet av en revision redovisas i en revisionsrapport som delges den reviderade myndigheten. Denna är skyldig att hantera revisionsresultatet och genomföra lämpliga åtgärder. Vanligtvis upprättas en åtgärdsplan som tar hänsyn till de rekommendationer som givits. Den som utfört revisionen bedömer åtgärdsplanen och verifierar att åtgärdsplanen följts.

³ Kommissionens tillkännagivande rörande vägledning om tillämpningen av bestämmelserna avseende revisioner som ska utföras enligt artikel 6 i förordning (EU) 2017/625 (2021/C 66/02).

3. Genomförda revisioner

3.1 Revisioner den senaste femårsperioden

EU-kommissionens riktlinjer anger att samtliga kontrollmyndigheter och alla relevanta områden ska revideras inom en femårsperiod. Under perioden 2019–2023 har alla länsstyrelser blivit reviderade av Jordbruksverket eller Livsmedelsverket vilket innebär att riktlinjerna i det avseendet är uppfylld.

I tabell 1 nedan framgår dock att alla områden, som växtskyddsmedel, inte reviderats under perioden. För att säkerställa att riktlinjerna följs kommande femårsperioder arbetar Livsmedelsverket och Jordbruksverkets enligt ett gemensamt revisionsprogram som även omfattar växtskyddsmedel.

Tabell 1. Genomförda revisioner (R) och uppföljningar (U) inom olika områden på länsstyrelserna under åren 2019–2023.

Länsstyrelse	2019	2020	2021	2022	2023
Blekinge	Djurskydd (R) Foder (R) Livsmedel (U)			Djurhälsa (R) Djurskydd (U) Foder (U)	Livsmedel (R)
Dalarna	Foder (R) Djurskydd (U)	Livsmedel (U)		Foder (U)	Livsmedel (R)
Gotland	Livsmedel (U)		Foder (R)		Animaliska biprodukter + Djurhälsa (R) Foder (U)
Gävleborg	Livsmedel (U)	Djurskydd (U) Foder (U)		Livsmedel + Veterinär- medicinska preparat (R)	
Halland	Livsmedel (R)	Veterinär- medicinska preparat (R)	Livsmedel (U)	Veterinär- medicinska preparat (U)	
Jämtland	Livsmedel (U)		Foder (U)		Livsmedel + Foder + Djurskydd (R)
Jönköping	Livsmedel (R) Foder (R) Djurskydd (U)		Livsmedel (U) Foder (U)	Djurhälsa (R)	

Länsstyrelse	2019	2020	2021	2022	2023
Kalmar	Livsmedel (R)		Veterinär- medicinska preparat (R) Livsmedel (U)		Livsmedel + Foder + Djurskydd (R) Veterinär- medicinska preparat (U)
Kronoberg	Djurskydd (R) Livsmedel (U)		Foder (U)	Livsmedel (R)	Livsmedel (U)
Norrbottn		Livsmedel (U)			Livsmedel + Foder + Animaliska biprodukter (R)
Skåne			Djurskydd (U)	Livsmedel + Foder (R)	
Stockholm		Djurskydd (R)	Livsmedel (R)	Livsmedel (U)	Livsmedel (U) Djurskydd (U)
Södermanland		Livsmedel (U) Djurskydd (U)	Djurhälsa (R)		
Uppsala	Djurskydd (R)		Livsmedel (R+U) Foder (U) Djurskydd (U)		
Värmland	Djurskydd (U)	Livsmedel (R)	Livsmedel (U)	Djurhälsa (R)	Djurhälsa (U)
Västerbotten	Livsmedel (U)			Djurhälsa (R)	
Västernorrland	Livsmedel (R)	Djurskydd (R)	Livsmedel (U)		Djurskydd (U)
Västmanland		Djurskydd (R)		Livsmedel (R+U)	Livsmedel (U)
Västra Götaland	Foder (R)	Djurskydd (R)		Livsmedel + Djurhälsa (R) Foder (U)	Livsmedel + Djurhälsa (U)
Örebro	Djurskydd (R)		Livsmedel (R) Djurskydd (U)		Animaliska biprodukter + Djurhälsa (R) Livsmedel (U)
Östergötland	Djurskydd (U)	Livsmedel (R) Djurhälsa (R)		Livsmedel (U)	Djurhälsa (U)

3.2 Revisioner 2023

Revisionerna bestod av dokumentgranskning och intervjuer, och omfattade i flera fall en skuggkontroll. Skuggkontroll är en bra metod för att samla information och verifiera att de bedömningar som gjorts genom intervjuer och dokumentgranskning stämmer i praktiken.

Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets gemensamma revisionsprogram följdes under 2023. Livsmedelsverkets revisioner inom livsmedel fokuserade på kontroll av ekologisk djuruppfödning. Jordbruksverkets revisioner fokuserade på animaliska biprodukter (ABP), foder, djurhälsa och djurskydd. Samtliga revisioner omfattade revisionsområdena⁴ Mål, Uppföljning och verifiering av arbetssätt och kontrollens effekt, Riskbaserad kontroll, Rutiner och enhetlighet, Kontrollrapport samt Befogenheter och åtgärder vid bristande efterlevnad. Därutöver granskades ytterligare revisionsområden till följd av det som framkom vid de olika revisionerna, vanligast var Personal och kompetens samt Metoder och tekniker.

Under året utförde Livsmedelsverket och Jordbruksverket revision gemensamt vid tre länsstyrelser. Därtill reviderade myndigheterna ytterligare två länsstyrelser var. Se tabell 1. Fyra av sju revisionstillfällen omfattade en skuggkontroll, vilket motsvarar 57 procent av revisionerna. Andelen var i princip samma som år 2022. I tabell 2 redovisas vilka revisioner som omfattade en skuggkontroll och vilket kontrollområde skuggkontrollen fokuserade på.

Tabell 2. Revisioner som omfattat en skuggkontroll år 2023, inom ett visst kontrollområde.

Revisioner som omfattat en skuggkontroll	Kontrollområde som valts ut för skuggkontroll
Länsstyrelsen i Blekinge län	Livsmedel: Ekologisk djuruppfödning (nöt)
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Livsmedel: Ekologisk djuruppfödning (nöt)
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Livsmedel, Foder: Ekologisk djuruppfödning (nöt), foderhantering
Länsstyrelsen i Kalmar län	Livsmedel, Foder, Djurskydd: Djuruppfödning (nöt), foderhantering

Samtliga sju länsstyrelser fick en eller flera rekommendationer med anledning av det som observerats under revisionerna och ombads att upprätta en åtgärdsplan som redogjorde för när och hur åtgärder kommer att vidtas med anledning av rekommendationerna.

⁴ Läs mer i avsnittet "Revision av kontrollmyndigheters livsmedelskontroll" i Kontrollwiki på www.livsmedelsverket.se

3.3 Resultat av revisionerna 2023

Nedan redovisas resultatet för de kontrollområden som har reviderats under året.

3.3.1 Animaliska biprodukter

Tre revisioner genomfördes inom området ABP, se tabell 1.

Alla länsstyrelser hade kontrollplaneringar och mål för sina verksamheter. Ingen av dem utförde dock regelbundet kontroller för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Sådan kontroll ingick inte heller i kontrollplanerna. En länsstyrelse hade inte gjort någon riskanalys för kontroll av ABP.

Vad gäller kompetensförsörjning noterades inga brister vid en länsstyrelse. En annan hade dokumenterat kompetensbehov och befintlig kompetens hos medarbetarna, men saknade dokumentation om hur den avsåg att komma till rätta med identifierade kompetensbrister. Den tredje länsstyrelsen hade inte gjort någon behovsinventering eller kompetenskartläggning.

En länsstyrelse hade en rutin för att ta ut avgift vid offentlig kontroll och en rutin för att hantera avvikelser, men saknade rutiner för utförande av ABP-kontroll. Den länsstyrelsens kontrollrapporter saknade även en beskrivning av syftet med kontrollen. En annan länsstyrelse hade inte följt sin rutin för att ta ut avgifter inom ABP-kontrollen och hade därmed inte tagit ut någon avgift. Vid en länsstyrelse noterades inga brister inom rutiner.

En länsstyrelse utförde ingen systematisk uppföljning eller verifiering av att kontrollen var verkningsfull.

3.3.2 Foder

Tre revisioner genomfördes inom området foder och två av dem inkluderade en skuggkontroll, se tabell 1 och 2.

Alla länsstyrelser hade en planering som baserades på den nationella kontrollplaneringen för livsmedel och foder, och de hade beaktat målen i NKP, även om en av dem inte tillräckligt beaktat de operativa målen. En länsstyrelse hade inte utfört all planerad kontroll på flera år. Ingen av länsstyrelserna utförde regelbundet kontroller för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Sådan kontroll ingick inte heller i kontrollplanerna.

De båda skuggkontrollerna utfördes över lag med en god kommunikation med aktören, men alla riskområden kontrollerades inte.

Två länsstyrelser hade bristfälliga system för att se till att rutiner var uppdaterade och aktuella. En länsstyrelse hade vissa rutiner i dubbla och något motstridiga versioner. En av

länsstyrelserna saknade ett förfarande för att i det enskilda fallet göra en bedömning av om en kontroll ska vara oanmäld eller föranmäld. Dessutom informerades aktören i förväg om vad som skulle kontrolleras och hur.

Utförda kontroller dokumenterades i kontrollrapporter som innehöll den information som lagstiftningen kräver. En av länsstyrelsernas kontrollrapporter innehöll formuleringar som kunde uppfattas som tvingande av aktören, utan information om möjlighet till överklagan. Samma länsstyrelse fattade sällan beslut om åtgärder till följd av kontroll. I stället uppmanades ofta aktören att agera eller så gjordes överenskommelser under kontrollen. En annan länsstyrelse dokumenterade inte kontrollresultatet på ett för aktören tydligt sätt i kontrollrapporterna, särskilt då det gällde vad som var avvikelser.

Två länsstyrelser hade inte säkerställt att kontrollen var verkningsfull då valet av kontrollmetodik inte alltid var lämpligt för att upptäcka eventuella avvikelser vid kontroll. En länsstyrelse hade en bristfällig uppföljning av att avvikelserna åtgärdades. Dessutom var ledningens förfaranden inte tillräckliga för att verifiera att kontrollen var verkningsfull och för att vidta korrigerande åtgärder när brister identifierats i verksamheten.

En länsstyrelse hade inte dokumenterat hur identifierade behov av kompetensutveckling skulle omhändertas.

3.3.3 Djurhälsa inklusive smittskydd

Två revisioner genomfördes inom området djurhälsa, med fokus på det obligatoriska salmonellakontrollprogrammet, se tabell 1.

Det obligatoriska salmonellakontrollprogrammet

Det konstaterades att de båda länsstyrelserna följde den vägledning som finns centralt och hade dokumenterade kontrollplaner som inkluderade mätbara mål. Kontrollplanerna hade beaktat målen i NKP och kontrollerna hade utförts enligt planerna. Ingen av länsstyrelserna utförde regelbundet kontroller för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Sådan kontroll ingick inte heller i kontrollplanerna.

En länsstyrelse hade inte gjort någon behovsinventering eller kompetenskartläggning.

Båda länsstyrelserna hade brister inom rutiner. En av dem hade rutiner för utförande av kontroll, men saknade rutiner för åtgärder i händelse av att laboratorier inte rapporterat provtagningar vilket i så fall skulle riskera att kontrollen blev ofullständig. Den andra länsstyrelsen saknade en rutin för att ta ut avgift för kontroll som inte varit planerad.

Gott exempel

För att komma till rätta med otydliga och ofullständiga remisser från djurhållarna till laboratorierna vid salmonellaprovtagning hade en länsstyrelse via sin länsveterinär arrangerat flera djurägarmöten. Det gav bättre förutsättningar för länsstyrelsens kontroll av provtagningarna.

3.3.4 Djurskydd

Två revisioner genomfördes med fokus på djurskyddskontroll på slakteri. En av dem omfattade en skuggkontroll, se tabell 1 och 2.

Länsstyrelserna hade beaktat målen i NKP i sina kontrollplaner och hade egna dokumenterade mål. Ingen av länsstyrelserna utförde regelbundet kontroller för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Sådan kontroll ingick inte heller i kontrollplanerna.

På den ena länsstyrelsen hade målet i NKP om att kontrollera 10 % av länets gårdar med livsmedelsproducerande djur frångåtts i flera år. De planerade och utförde färre kontroller än vad som angavs i NKP.

En länsstyrelse utförde ingen systematisk uppföljning eller verifiering av att kontrollen var verkningsfull.

Båda länsstyrelserna hade bristfälliga kontrollrapporter. Några av den ena länsstyrelsens granskade kontrollrapporter innehöll motsägelsefulla formuleringar. Resultatet i vissa av rapporterna, inklusive rapporten från skuggkontrollen, var inte tydligt då rapporterna var textmässigt mycket omfattande och svårlästa. Den länsstyrelsen uppmanade vanligtvis aktören att agera eller så gjordes överenskommelser under kontrollen i stället för att fatta beslut om åtgärd.

Gott exempel

En länsstyrelse hade som ett led i att följa upp djurskyddskontrollernas effekt infört en rutin för minibrukarundersökningar. Minibrukarundersökning hade utförts via telefonsamtal med den djurhållare som blivit kontrollerad. Om flera djurhållare funnits på samma kontrollplats ringde man upp varje person, vilket ibland gav olika och därför intressanta resultat som man kunde ta tillvara för att utveckla kontrollverksamheten inom djurskydd.

3.3.5 Livsmedel

De fem revisionerna inom livsmedel fokuserade på ekologisk djuruppfödning. Fyra av dem inkluderade en skuggkontroll, se tabell 1 och 2.

Mål

Samtliga länsstyrelser hade dokumenterade mål för verksamheten. Oftast var målen relevanta och mätbara och hänsyn hade tagits till de förbättringsbehov som fanns när målen togs fram. I ett fall saknades lämpliga aktiviteter och indikatorer för att nå målen. Två länsstyrelser hade inte helt beaktat målen i NKP. I det ena fallet gällde det endast de operativa målen.

Uppföljning och verifiering av arbetssätt och kontrollens effekt

En länsstyrelse hade ett lämpligt system för uppföljning av den egna verksamheten och vidtog åtgärder mot de brister som upptäcktes. Över lag hade länsstyrelserna system för att följa upp mål, planerade aktiviteter och att kontroller genomfördes. Vanligtvis fanns också aktiviteter som syftade till likvärdighet, som samsynsmöten och parallellkontroller. Precis som föregående år var ledningens fokus dock inte på att kontrollen var verkningsfull och lämplig. Ofta verifierades inte att personalen följde de rutiner och arbetssätt som bestämts, eller att de avvikelser som noterats vid kontroll följdes upp och blev åtgärdade. Två länsstyrelser genomförde inte någon regelbunden utvärdering av utförd kontroll vilket ytterligare försvårade upptäckten av brister i den egna verksamheten. Dessa länsstyrelser hade inte heller vidtagit tillräckliga åtgärder mot de brister i verksamheten som trots allt var kända.

Riskbaserad kontroll

Alla länsstyrelser hade en planering som baserades på den nationella kontrollplaneringen för livsmedel och foder. Planerna var fleråriga utom vid en länsstyrelse där det saknades en samlad plan som innehöll föreskrivna uppgifter. Majoriteten av länsstyrelserna följde sin plan, men två länsstyrelser hade inte utfört all planerad kontroll, varken under året eller tidigare år.

Ingen av länsstyrelserna utförde regelbundet kontroller för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Sådan kontroll ingick inte heller i kontrollplanerna.

Rutiner och enhetlighet

Alla länsstyrelser utom en hade dokumenterade rutiner och mallar inom flera relevanta områden, även om personalen inte alltid följde dem. Tre länsstyrelser behövde utveckla system för att se till att rutinerna var uppdaterade. Vid en länsstyrelse fanns vissa rutiner i dubbla och motstridiga versioner vilket innebär att det blev oklart vad som skulle följas.

Kontrollrapporter

Länsstyrelserna dokumenterade utförda kontroller i kontrollrapporter där syfte, metod och resultat framgick. Rapporterna diariefördes och delgavs den aktör som kontrollerats. Vid tre länsstyrelser framgick dock inte resultatet på ett tydligt vis, exempelvis vilka avvikelser som noterats mot vilket lagstöd eller omfattningen av kontrollerna, och all relevant information

dokumenterades inte. Vid en länsstyrelse innehöll vissa kontrollrapporter formuleringar som kunde uppfattas som tvingande av aktören, utan information om möjlighet till överklagan.

Befogenheter och åtgärder vid bristande efterlevnad

Alla länsstyrelser hade säkerställt att det fanns rättsliga befogenheter för att fatta beslut om åtgärder till följd av kontroll. De beslut som granskades var över lag korrekta och fattade av en behörig person. Två länsstyrelser hade dock inte fattat några beslut de senaste åren eller fattade mycket sällan några beslut. I stället uppmanades aktörerna att agera eller så gjordes överenskommelser med aktörer under kontrollerna. Tre länsstyrelser rekommenderades att på olika sätt säkerställa att eventuella avvikelser upptäcks vid kontroll.

Länsstyrelserna hade rutiner för att vidta åtgärder till följd av kontroll, men vid två av dem var de inte dokumenterade. Dessa länsstyrelser saknade också beredskap vid behov av snabba beslut och rutiner kring exempelvis hur beslagtagna livsmedel skulle hanteras. I ett fall gjorde handläggarna olika bedömningar kring vad som var en avvikelse och skulle följas upp. En länsstyrelse bedömdes utföra en verkningfull kontroll genom att följa upp avvikelser och säkerställa att aktörerna åtgärdade dem. Generellt följde länsstyrelserna upp avvikelser som upptäckts vid kontroll, även om åtgärderna i några fall inte var tillräckliga för att se till att de åtgärdades inom rimlig tid. Vid tre länsstyrelser saknades ett system för att följa upp alla avvikelser. Endast de som bedömdes som allvarliga följdes upp.

Personal och kompetens

Vid de två länsstyrelser där området granskades framkom att det fanns en tillräckligt stor personal och att en kompetens- och behovsinventering genomförts. Den ena länsstyrelsen saknade dock dokumentation kring hur den avsåg att uppfylla kraven på kompetensförsörjning. Vid den andra länsstyrelsen framkom det vid skuggkontrollen att det saknades kunskap om vilka uppgifter som skulle finnas med vid journalföring av läkemedel.

Metoder och tekniker

Vid två länsstyrelser konstaterades vid skuggkontrollen att vissa riskfyllda delar av verksamheten inte kontrollerades. I det ena fallet var kommunikationen med aktören otydlig avseende kontrollens resultat och i det andra fallet var den valda metodiken i en viss situation inte lämplig för att avgöra om en avvikelse förelåg eller inte.

Länsstyrelserna föranmälde i princip all planerad kontroll, vilket endast ska göras om det är nödvändigt och motiverat. Tre av dem rekommenderades att ta fram ett förfarande för att i det enskilda fallet bedöma om kontrollen bör göras föranmäld eller oanmäld beroende av vilka lagkrav som ska kontrolleras. Vid en länsstyrelse informerades dessutom aktören i förväg om vad som skulle kontrolleras och hur.

4. Revisionernas effekt på den offentliga kontrollen

Revisionen kan anses ha effekt om den upptäcker de brister som finns i den reviderade myndighetens verksamhet och dessa sedan åtgärdas. Det är den myndighet som blivit reviderad som är skyldig att ta hand om revisionsresultatet och genomföra lämpliga åtgärder.

Den som utfört revisionen bedömer den reviderade myndighetens åtgärdsplan och verifierar sedan att åtgärdsplanen följts, det vill säga följer upp att åtgärder genomförs. Detta kan göras på olika sätt beroende av bristens art och omfattning, exempelvis via e-post, brev eller telefon, genom bedömning av dokument som skickats in, eller genom en särskild uppföljning på plats. Uppföljningen sker normalt i samband med åtgärdsplanens olika slutförandedatum.

I de fall inga åtgärder vidtas, eller om endast överksamma åtgärder vidtas, har varken Livsmedelsverket eller Jordbruksverket några befogenheter att exempelvis förelägga en länsstyrelse att vidta åtgärder. Det kan dock bli aktuellt med ytterligare uppföljningar, eller så kan Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet informeras. Erfarenheter från revisionerna kan också göra att en viss länsstyrelse blir reviderad oftare eller mer sällan.

4.1 Uppföljande revisioner 2023

Under 2023 följde Jordbruksverket upp sju revisioner inom områdena foder (1 st.), djurhälsa (3 st.), djurskydd (2 st.) samt veterinärmedicinska preparat (1 st.). Revisionerna var utförda under 2020 (3 st.), 2021 (2 st.) och 2022 (2 st.).

Livsmedelsverket följde upp fem revisioner inom livsmedel. Revisionerna var utförda under 2021 (2 st.) och 2022 (3 st.). Se tabell 1. Nedan redovisas resultatet för respektive område.

Samtliga uppföljningar är avslutade och revisorerna kommer inte att ytterligare verifiera åtgärdernas genomförande. Länsstyrelsen är skyldig att följa lagstiftningen och vidta lämpliga åtgärder till följd av revisionsresultat.

4.1.1 Foder

Vid uppföljning hade länsstyrelsen till största del genomfört åtgärder enligt åtgärdsplanen. Det som kvarstod var att implementera en rutin för att säkerställa att verifieringen av kontrollprocessen sker regelbundet och systematiskt. Länsstyrelsen uppgav att den framtagna rutinen kommer att implementeras i 2024 års aktivitets- och kontrollplan.

4.1.2 Djurhälsa inklusive smittskydd

Två länsstyrelser hade genomfört samtliga åtgärder enligt åtgärdsplan.

En länsstyrelse hade till största del genomfört åtgärder enligt åtgärdsplanen. Det återstod att beskriva i kontrollplanen hur förämälan av kontroller görs och att kontrollen genomförs så att kraven i art 9.4 i förordning (EU) 2017/625 tillgodoses. Även rekommendationen att formulera, dokumentera, och implementera verifieringsrutiner för kontrollen av det obligatoriska salmonellakontrollprogrammet kvarstod delvis. Länsstyrelsen uppgav att enligt *NKP 2022–2025 Operativt mål djurhälsa inklusive smittskydd* ska Jordbruksverket under 2024–2025 ansvara för att ta fram en modell för att verifiera att kontrollen är verkningfull och de avvaktar med att ta fram rutiner till dess att det arbetet är klart. Länsstyrelsen hade genomfört flera åtgärder för att verifiera att kontrollen är verkningfull.

4.1.3 Djurskydd

Den ena länsstyrelsens åtgärder hade inte fullt ut genomförts enligt åtgärdsplanen. Ett arbete med verksamhetsplanering och behovsanalys hade påbörjats och uppdaterats. Länsstyrelsen hade fortfarande inte tillräckligt med resurser för att nå nationella djurskyddskontrollmålet. Vid uppföljningen konstaterades att länsstyrelsen inte vidtagit korrigerande åtgärder när brister i verksamheten konstateras, såsom brist på resurser.

Den andra länsstyrelsen hade till största del genomfört åtgärden enligt åtgärdsplanen. Det återstod att ta fram en plan för den utbildning som behövs för verksamheten. Det fanns en strategisk kompetensförsörjningsplan men den var inte fastställd ännu utan var fortfarande ett arbetsdokument. Kompetensförsörjningsplanen skulle enligt länsstyrelsen fastställas i arbetet med verksamhetsplaneringen i oktober 2023.

4.1.4 Veterinärmedicinska preparat

Vid den uppföljande revisionen kunde det konstateras att länsstyrelsens åtgärder inte fullt ut hade genomförts enligt åtgärdsplanen. Länsstyrelsen hade inte tagit fram någon kontrollplan eller mål/aktiviteter som är relevanta för verksamheten. De uppgav dock att de arbetade med att ta fram en kontrollplan för 2023.

4.1.5 Livsmedel

Två av länsstyrelserna hade genomfört samtliga åtgärder i sina åtgärdsplaner vid uppföljning.

Den tredje länsstyrelsen bedömdes ha följt samtliga rekommendationer utom en. Den handlade om att länsstyrelsen skulle undersöka varför så få avvikelser upptäcktes vid kontrollerna. Flera åtgärder som rörde rekommendationen hade genomförts, men de planerade parallellkontrollerna som beskrevs i åtgärdsplanen var ännu inte utförda.

Den fjärde länsstyrelsen bedömdes ha följt alla rekommendationer utom två. De handlade om ledningens system för uppföljning och om kompetensförsörjning inom kontroll av groddar. Flera åtgärder hade vidtagits men några hade ännu inte genomförts vid uppföljningstillfället.

Den femte länsstyrelsen bedömdes ha följt alla rekommendationer utom en och i detta fall var Livsmedelsverket och länsstyrelsen oense. Det handlade om att länsstyrelsen i huvudsak föränmälde sina kontroller utan en enligt Livsmedelsverket tillfredställande motivering. Länsstyrelsen uppgav att föränmälan görs för att ”kontrollen blir bättre genomförd då aktören har fått möjlighet att få fram rätt papper gällande till exempel sprutjournal samt papper från revisor och veterinär”. Att i förväg detaljerat informera om vilka dokument som ska granskas är enligt Livsmedelsverket sällan gynnsamt för att upptäcka eventuella överträdelser mot lagstiftningen. Att alltid utföra de planerade kontrollerna föränmält försämrar möjligheten att upptäcka vissa avvikelser, inklusive eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande.

5. Revisionssystemet under året

Nedan beskrivs aktiviteter som ägt rum inom revisionssystemet under året.

5.1 Samordning av Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets revisioner

Under 2023 fortsatte Livsmedelsverket och Jordbruksverket den samordning av revisioner av länsstyrelser som pågick under 2022. Gemensamma mallar och revisionsområden togs fram och tre gemensamma revisioner genomfördes. Det innebar en tidsvinst för länsstyrelserna. Det samlade revisionsprogrammet följdes och revisorerna diskuterade bedömningar för att uppnå samsyn. Samtliga revisioner sammanställdes i en gemensam resultatrapport, se Livsmedelsverkets rapportserie: S 2023 nr 04: ”Revision av länsstyrelserns offentliga kontroll i livsmedelskedjan 2022”. Arbetet med att likrikta planering, utförande och uppföljningar av revisionerna kommer att fortsätta under 2024.

5.2 Samrådsgrupp för revision

Samrådsgruppen för revision, som leds av Livsmedelsverket, ska ge stöd och råd till de myndigheter som utför eller låter utföra revision. Den ska även bistå Livsmedelsverket i samordningen av det nationella revisionssystemet. Gruppen bestod under 2023 av representanter för länsstyrelserna, de kommunala kontrollmyndigheterna, Sveriges kommuner och regioner (SKR), FIHM, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

Under 2023 fortsatte gruppen att fokusera på det nationella målet för revision ”Sverige har ett heltäckande och riskbaserat revisionssystem”. Den utredning av ett heltäckande revisionssystem som påbörjades 2022 slutfördes. Nuvarande luckor i systemet kan täppas till genom att de centrala myndigheterna utför internrevisioner och att Livsmedelsverket och Jordbruksverket utför revisioner av länsstyrelsernas kontroll inom samtliga områden i livsmedelskedjan samt erbjuder revision av FIHM.

En central fråga för samrådsgruppen är att revisioner av den kommunala kontrollen inte har utförts efter 2021. Det är varje behörig myndighets skyldighet att se till att den blir reviderad. Frågan har lyfts till berörda departement som fört dialog med SKR. Än finns ingen tidsangivelse för om och när en lösning kan vara på plats.

5.3 Nätverk för revisorer vid DG SANTE F

Sverige ingår i ett EU-nätverk om revision där revisorer från Livsmedelsverket och Jordbruksverket deltar. Under 2023 hölls ett fysiskt möte i Irland. Nätverket träffas normalt två gånger per år för att diskutera aktuella frågor, utbyta erfarenheter om tillämpningen av revisioner och identifiera bra arbetssätt. För att sprida informationen skrivs referensdokument som inte är rättsligt bindande, men som kan användas som vägledning. Två arbetsgrupper i nätverket arbetade under året med att uppdatera referensdokumenten om riskbaserad planering av revisioner och revision av kontrollens effekt. En representant från Livsmedelsverket ingår i den sistnämnda arbetsgruppen. Referensdokumenten bidrar till ökad likvärdighet i medlemsstaterna. Arbetet från nätverket rapporteras bland annat till Samrådsgruppen för revision.

5.4 Oberoende granskning av revisionssystemet

Revisionerna ska granskas av en oberoende part. Den oberoende granskningen är en kvalitetssäkring som skapar en trygghet i verksamheten och en trovärdighet gentemot de som blir reviderade. Sverige samarbetar med de nordiska länderna Finland, Danmark och Island om oberoende granskning av revisionssystemen. Granskningen innebär att revisorer från två av länderna tillsammans granskar ett av de andra länderna enligt en femårig plan. De kriterier som används är EU-kommissionens riktlinjer om revision och de referensdokument som tagits fram av nätverket för revisorer vid DG SANTE F.

Under 2023 granskades revisionssystemet på livsmedelsområdet i Sverige av Island och Danmark. Endast de revisioner som utförs av Livsmedelsverket granskades.

Revisionssystemet bedömdes som välutvecklat, systematiskt och riskbaserat, helt i enlighet med EU-kommissionens riktlinjer. Inga förbättringsförslag eller rekommendationer gavs.

Revisionsgruppens styrande dokument, systemet för uppföljning av revisioner och revisorernas kompetens och integritet pekades ut som styrkor. Dessutom lyftes två områden som god praxis - de årliga resultatrapporterna som publiceras och spridningen av dem, samt det faktum att den högsta ledningen är involverad i flera delar av revisionsprocessen.

6. Slutsatser och analys

Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets samordning av länsstyrelsurevisionerna har varit positivt för revisionssystemet. Det gemensamma revisionsprogrammet säkerställer att alla områden revideras under en femårsperiod och gemensamma revisioner har minskat tidsåtgången för länsstyrelserna.

Under 2023 följdes det gemensamma revisionsprogrammet och totalt sju revisioner genomfördes inom områdena animaliska biprodukter (3 st.), foder (3 st.), djurhälsa (2 st.), djurskydd (2 st.) och livsmedel (5 st.). Flera revisioner omfattade mer än ett område och tre av revisionerna utfördes gemensamt av Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Revisionerna inom varje område är få, så resultaten går inte alltid att generalisera. Däremot finns vissa gemensamma nämnare som kommenteras nedan.

Generellt hade länsstyrelserna relevanta mål för sina verksamheter och utförde kontroll enligt dokumenterade kontrollplaner. På foder- och livsmedelsområdet hade länsstyrelserna planerat kontrollen enligt den nationella planeringen för foder och livsmedel, vilket var positivt.

Vanligtvis fanns rutiner, mallar och instruktioner till personalen även om de i vissa fall inte följdes eller behövde uppdateras. I några fall saknades dokumenterade rutiner, vilket kan leda till osäkerhet och minskad likvärdighet.

Fyra av de sju revisionerna omfattade en skuggkontroll, vilket är en bra metod för att samla information och verifiera att bedömningar som gjorts genom intervjuer och dokumentgranskning stämmer även i praktiken. Resultatet visade att två länsstyrelser utförde kompetenta kontroller med god metodik och kommunikation, men att två länsstyrelser inte alltid valde den lämpligaste kontrollmetoden och missade viktiga områden i förhållande till riskerna med den verksamhet som bedrevs. Det medförde att vissa avvikelser som noterades av revisionsgruppen inte upptäcktes av länsstyrelsens personal.

Utförda kontroller dokumenterades i kontrollrapporter där syfte, metod och resultat normalt framgick. Vid tre länsstyrelser bedömdes dock resultatet av kontrollen vara otydligt - exempelvis gällande vilka avvikelser som noterats mot vilket lagstöd, omfattningen av kontrollen eller att det saknades relevant information om vad som observerats vid kontrollen.

Alla länsstyrelser hade säkerställt att det fanns rättsliga befogenheter för att fatta beslut, även om två av dem mycket sällan fattade några beslut. Avvikelser som noterats vid kontroll följdes vanligtvis upp, men i några fall var länsstyrelsens åtgärder inte tillräckliga för att se till att aktörerna åtgärdade avvikelserna inom rimlig tid. Tre länsstyrelser saknade system för att följa upp alla avvikelser som konstaterats. Endast de som bedömdes som allvarliga följdes upp och det var därmed okänt om kontrollerna haft effekt i samtliga fall.

Precis som föregående år föranmälde majoriteten av länsstyrelserna nästan all planerad kontroll på livsmedels- och foderområdet, vilket endast ska göras om det är nödvändigt och motiverat. Föransmälan kan försämra möjligheten att upptäcka vissa typer av avvikelser, exempelvis avsiktliga överträdelser. Vid en länsstyrelse informerades dessutom aktören i förväg om vad som skulle kontrolleras och hur.

Det var positivt att samtliga länsstyrelser efter avslutad revision upprättade en åtgärdsplan som redogjorde för de åtgärder som kommer att vidtas till följd av revisionsresultatet. Under 2023 utfördes 12 uppföljande revisioner inom områdena foder (1 st.), djurhälsa (3 st.), djurskydd (2 st.), veterinärmedicinska preparat (1 st.) och livsmedel (5 st.). Resultatet visade att de flesta av länsstyrelserna arbetade aktivt med att implementera sina åtgärdsplaner. I ett fall var länsstyrelsen ovillig att åtgärda en brist. Det gällde avsaknaden av ett förfarande för att i det enskilda fallet bedöma om kontrollen bör göras föranmäld eller oanmäld. Länsstyrelsen angav att den avser fortsätta med regelmässig föransmälan, vilket revisorerna inte anser är i enlighet med lagstiftningens krav.

6.1 Revisorernas slutliga kommentarer

- Det kan konstateras att artikel 9.2 i förordning (EU) 2017/625 fortsatt inte är implementerad av länsstyrelserna. Ingen av de reviderade länsstyrelserna utförde regelbundet kontroller för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Denna typ av kontroll ingick inte heller i kontrollplanerna. Samtliga länsstyrelser fick därför en rekommendation om att implementera artikel 9.2, beakta den i sin planering, och därefter utföra kontrollerna. Denna brist noterades även år 2022 vid alla revisioner inom livsmedel och foder. Arbetet behöver påskyndas med stöd och vägledning från de centrala verken.
- Revisorerna noterade att Livsmedelsverket och Jordbruksverket på vissa områden vägleder olika, exempelvis vad gäller föransmälan av kontroller och förfaranden kring åtgärder till följd av kontroll. Detta gjorde att länsstyrelserna blev osäkra på hur lagen bör tolkas. Kontrollen skulle gynnas om de vägledande funktionerna vid de centrala verken enades om en gemensam tolkning.
- År 2022 konstaterades det att det inom området djurhälsa behövdes nationella föreskrifter om uttag av avgifter vid kontroll som inte ursprungligen varit planerad. Länsstyrelserna kunde annars inte ta ut sådana avgifter. Det är Jordbruksverket som har bemyndigande att föreskriva om detta. Sådana föreskrifter saknas fortfarande.
- Det finns anledning för länsstyrelserna att se över sina rapportmallar. Om kontrollerna ska bli verkningsfulla är det viktigt att kontrollrapporterna är tydliga och begripliga så att aktörerna kan åtgärda de avvikelser som hittats. Det måste framgå vad som kontrollerats

och vad som utgjort en avvikelse. I flera fall var rapporterna inte tydliga i dessa avseenden och de innehöll ofta överflödiga information som inte var relevant.

- Det finns ett behov av att länsstyrelserna gemensamt diskuterar åtgärder till följd av de avvikelser som noterats vid kontroll. Detta så att åtgärder vidtas på ett rättssäkert sätt och att alla aktörer i landet behandlas lika. I stället för att fatta beslut om åtgärder förekom det att aktörer uppmanades att agera, muntligt eller i kontrollrapporten, eller så gjordes så kallade överenskommelser med aktören under kontrollen. Det fanns även exempel på när det i kontrollrapporten förväntades åtgärder innan ett visst datum, utan möjlighet för aktören att överklaga. Beslut sågs ibland som ett straff eller sista åtgärd och inte som ett rättssäkert sätt att formulera krav på rättelse. Detta förfarande riskerar att göra kontrollen mindre rättssäker när aktörer upplever att de måste vidta åtgärder utan att länsstyrelsen tydligt redogjort för skälen och utan möjlighet att överklaga. Förhållandet mellan en kontrollmyndighet och en aktör som blir kontrollerad är inte jämbördigt och så kallade överenskommelser riskerar att upplevas som tvingande för aktören.
- Länsstyrelsernas ledningar behöver anpassa sina system för kontinuerlig verifiering och uppföljning av den egna verksamheten så att de fokuserar på att säkerställa att kontrollen är verkningsfull och lämplig. Särskilt vad gäller att avvikelser upptäcks vid kontroller och att lämpliga åtgärder därefter vidtas av länsstyrelsen så att avvikelserna åtgärdas inom rimlig tid. I likhet med tidigare år gavs rekommendationer kring detta inom samtliga reviderade kontrollområden.
- Revisionerna kan i flera fall anses ha en positiv effekt på den offentliga kontrollen, då länsstyrelserna aktivt arbetade med att implementera sina åtgärdsplaner och många rekommendationer följdes.

